

O'TKIR HOSHIMOVNING HAYOTI VA IJOD

*“University of economics and pedagogy”NOTM Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim kafedrası o'qituvchisi **Qanoatova Nazokat Sotvoldi qizi***

*Andijon Iqtisodiyot va pedagogika universiteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 1-kurs 06-guruh talabasi **Odilova Dilnavoz Elmurod qizi***

Annotatsiya: *Quyida berilgan ushbu ilmiy maqolada O'tkir Hoshimovning xotirasiga bag'ishlangan – Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyevning qarorlari, adibning hayoti va ijodi, asarlari va qissalari haqida ilmiy yondashishga harakat qilingan.*

Kalit so'zlar: *Do'mbirobod, Po'lat chavandoz, Bahor qaytmaydi, sovet, Dunyoning ishlari, Milliy, Bahs, xotira, O'zbek.*

Аннотация: *В данной научной статье предпринята попытка научного анализа решений Президента Шавката Миромоновича Мирзиёева, посвящённых памяти Уткира Хошимова, а также жизни и творчества писателя, его произведений и повестей.*

Ключевые слова: *Домбировод, Стальной всадник, Весна не вернётся, Совет, Дела мира, Национальный, Дискуссия, Память.*

Annotation: *This scientific article attempts an academic analysis of the decisions of President Shavkat Miromonovich Mirziyoyev dedicated to the memory of O'tkir Hoshimov, as well as an exploration of the writer's life, creative work, stories, and novels.*

Keywords: *Dombirobod, The Steel Horseman, Spring Will Not Return, Soviet, Affairs of the World, National, Debate, Memory.*

O'zbekiston xalq yozuvchisi O'tkir Hoshimov tavalludining 80 yilligini keng nishonlash bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori imzolandi. Va unga ko'ra quyidagilar belgilandi:

2021-yil avgust oyining birinchi o'n kunligida O'zbek Milliy akademik drama teatrida O'tkir Hoshimov tavalludining 80 yilligiga bag'ishlangan adabiy-badiiy xotira kechasini o'tkazish; adibning o'zbek tilidagi "Tanlangan asarlar"ini, qoraqalpoq, rus va boshqa xorijiy tillarga tarjima qilingan asarlarini, shuningdek, "O'tkir Hoshimov zamondoshlari xotirasida" kitobini nashrga tayyorlash va chop etish;

O'tkir Hoshimovning asarlari asosida spektakllar sahnalashtirish yova yangi filmlar yaratish va boshqalar.

Bu tadbirlar O'tkir Hoshimovning siymosini abadiylashtirishga qaratilgan ulkan siljish desak mubolag'a bo'lmaydi.

O'tkir Hoshimov – taniqli o'zbek yozuvchisi va jamoat arbobi. 1941-yili Toshkentda Do'mbirobod mahallasida tug'ilgan edi.

Toshkent Davlat universiteti filologiya fakultetida o'qidi. Turli tahririyat va nashriyotlarda

ishladi. Shuningdek, u O'zbekiston Respublikasi Yozuvchilar qo'mita raisi vazifasini bajardi.

Yozuvchining bolaligi urush va urushdan keyingi mashaqqatli davrga to'g'ri keldi. „O'sha davrda non tanqis bo'lgani bilan kutubxonalarda kitob ko'p edi“, deya eslagan edi yozuvchi o'z xotiralarida.

Kitob o'qish barobarida O'tkir Hoshimov pochta xat tarqatuvchi bo'lib ishladi. Aynan mana shu ish O'tkir Hoshimovni oddiy odamlarning kitobdagi hayotdan butunlay boshqa turmushiga oshno qildi. Bo'lajak yozuvchi 1964-yilda O'zbekiston Milliy universitetining filologiya fakulteti jurnalistika bo'limini sirtidan tugatdi. U „Qizil O'zbekiston“, „Toshkent haqiqati“, „Toshkent oqshomi“ gazetalarida adabiy xodim bo'lib ishladi.

Yozuvchining ilk asari 1962-yilda „Po'lat chavandoz“ nomida ocherklar to'plami tarzida nashrdan chiqdi. Ammo yozuvchiga muvaffaqiyat keltirgan asar 1970-yilda nashr qilingan „Bahor qaytmaydi“ qissasi bo'ldi. O'sha paytda nashr qilinayotgan mafkura targ'ibotidan iborat asarlar fonida yozuvchi O'tkir Hoshimovning oddiy insoniy munosabatlar haqidagi bu asari qorong'u osmonda

chaqnagan mushak kabi eslanadi. Bu asar asosida suratga olingan videofilm o'z vaqtida eng ko'p tomosha qilingan asar sifatida tarixga kirdi. O'tkir Hoshimovning bir qancha asarlari ekranlashtirilgan. „Xazon bo'lgan bahor“, „Inson sadoqati“, „Vijdon dorisi“, „To'ylar muborak“,

„Qatag'on“ kabi drama, komediya, bir qator kinossenariylar muallifi. „Daftar hoshiyasidagi bitiklar“ kitobi ijtimoiy -ma'naviy hayotda muayyan iz qoldirgan. „Cho'l havosi“ nomli birinchi qissasi va boshqalar.

8 Декабрь 2020 8-қисм Тошкент

Talabchan adib „Dunyoning ishlari“ qissasida shunday deydi – bu qissa katta-kichik novelleardan iborat. Biroq ularning barchasida men uchun eng aziz odam – onam siymosi bor. Bundagi odamlarning hammasini o'z ko'zim bilan ko'rganman. Faqat ba'zilarining ismi o'zgardi, xolos. Bu odamlarning qismati ham qaysidir jihati bilan onamga bog'langan deb aytib o'tgan edi. O'tgan asrning sovet mafkurasi hukmron bo'lgan 70-yillarida O'tkir Hoshimov O'zbekiston televideniesida „Bahs“ deb nomlangan eshittirishlarni olib bordi. Bu eshittirishlar yozuvchining „Qalbingga quloq sol“ „Dunyoning ishlari“ „Nur borki, soya bor“ kabi asarlarida ko'tarilgan o'tkir ijtimoiy muammolar haqidagi bahslarning davomi bo'ldi.

Keyinchalik yozuvchi „Ikki eshik orasi“, „Tushda kechgan umrlar“ romanlarida zamondosh-asrdosh odamlar taqdirini, 20-asrning eng keskin fojiaiy hodisalari Ikkinchi jahon urushi hamda mustabid tuzumning jinoyatkorona siyosati oqibatlari bilan bog'liq holda tahlil va talqin etishga urindi. Hali O'zbekistonda Sovet mafkurasi hukmron bo'lgan 1990-yilda O'tkir Hoshimov o'zi bosh muharrir bo'lgan „Sharq yulduzi“ jurnalida Qur'oni karimning ilk o'zbekcha tarjimasini chop qilishga jur'at qildi.

O'sha paytdagi O'zbekiston rahbariyati zehniyatida ashaddiy ateizm mavjudligi hisobga olinsa, bu haqiqatda jasorat namunasi deya eslanadigan qadam.

Toshkentdagi „Ateizm uyi“ kabi idora vakillari Qur'on suralarida milliy kamsitish elementlari bor, deya „Sharq yulduzi“ jurnalida Qur'oni karim tarjimasini chop qilinishini to'xtatishga urinishdi. Bu to'siqlarga qaramasdan, O'tkir Hoshimov bu tarjimani to'lig'icha jurnalning bir necha sonlarida bosib chiqara oldi. Marhum

yoʻzuvchi 2001-yili „Buyuk xizmatlari uchun“ ordeni bilan mukofotlangan edi. Bugungi kunda adibning barcha asarlari va qissalari turli tillarga jarjima qilingan. Umrining soʻnggi yillarini Oʻtkir Hoshimov oʻzbek hukumatining targʻibot- tashviqot kampaniyalaridan xoliroqda oʻtkazdi. Oʻzbek prozasida zamonaviy mavzularni imkon qadar mafkuradan xoli tarzda yoritgan taniqli yoʻzuvchi Oʻtkir Hoshimov 2013-yil, 24-may kuni, 71 yoshida olamdan oʻtdi. Oʻtkir Hoshimov nafaqat yoʻzuvchi, balki ijtimoiy fikr yetakchisi, jurnalist va senator sifatida ham Vatan ravnaqi uchun xizmat qilgan. U oʻz asarlarida jamiyatdagi muammolarni koʻtarib chiqish, insoniylik, halollik, vijdon va mehr-oqibat kabi ezgu gʻoyalarni targʻib qilish orqali keng jamoatchilik eʼtiborini qozongan.

Shu bois, Oʻtkir Hoshimov ijodi nafaqat adabiy ahamiyatga ega, balki maʼnaviy-maʼrifiy jihatdan ham bebaho boylik hisoblanadi. Uning asarlari bugungi kunda ham oʻquvchilarga saboq berishda, yosh avlodni tarbiyalashda muhim vosita boʻlib xizmat qilmoqda. Yoʻzuvchi xotirasi va ijodi xalq qalbida abadiy yashaydi.

Xulosa oʻrnida shuni aytish mumkinki adibning hayot yoʻli juda bir murakkab davrga toʻgʻri keldi shunday boʻlsada u oʻzining ichki kechinmalarini qogʻozga tushara oldi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. Rasulov A. Ardoqli adib. – T.: „Sharq“, 2001.
2. Karimov H. Oʻtkir Hoshimov. – T.: „Yoʻzuvchi“, 2002.
3. Karimov N. va boshqalar. 20 asr oʻzbek adabiyoti tarixi. –T.: „Oʻqituvchi“, 1999.